



Бүгү чурттарнын пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Соединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 62 (10047)

1976 чылдың март 13, суббота

1925 чылда үнүшүлгөттүгү

Өртүө 2 нөп.

МААДЫР КОММУНИСТЕР ДУТАЙЫНДА ТУРАСКААЛ КЫЛДЫР

Алгы дайымыннын холупдан өгөн, делегейин коммунист болгаш ажалың шимчешкинин маадырларын, улустун аас-кежи дэиң арес-дидим демиселчилерин дугайында тураскаалды Москвага дерип тургускан турар дээринин дугайын партиянын XXV съездининге илеткелдине СЭКП ТБ-нин Чингине секретары эш Л. И. Брежнев динаткан. Идиги өндүр улут тураскаалды тургусканын идеяны-беле сорук кирген совет чуркчулар ажалың эгелен кириккен деп, СССР-нин Ураи чургаа академиянын президентин, СССР-нин улустун чуркчузу, СССР-нин Ленинни база В. В. Маяковскийни лауреады Н. В. Томский СЭТА-нын корреспондентинге чуттаалган.

Архитекторлар Л. Голубовский болгаш А. Коробельников олар-беле кады ук тураскаалды баштайгы өгө төлөккөдөргө кылдымыс деп, оон ыңай скульптор динаткан. Ол кол-лективни чогаалды болуру чигининг чок. Эң-не дээр шийтирлөөш-кини чуркчуларын, скульпторларын, архитекторларын көкүр-сарынын түнелинде тып болуру чер-ле билдирген. Ол конкурстарга өң дээр совет мастерлер киржир алзар, ыңчаарга даштык чурттарын бо талазы-беле мастерлери база киржир дээринге ыңайып турар бис.

Партиянын даалгазы күөсеттнер деп бузурелдин-беле чуттаал болур деп, Н. В. Томский меделген.



МОГИЛЕВ. «Химволокно» бугурулге каттыжымышын-нын ажалы-ишчилери Лехе хеминг эркинде чаа амыттыгын даштаалга башкыныг шөлөөн өг-бү-лезиниң ишти-биле кады эрттирп болур. Ол чаа каттыжымыш чегинде ту-ган эки спорт базаны, кино залды болгаш библиотека-лыг клуб бар. Бо чылын каттыжымышын барык-ла бугу ажалчылары бол-гаш албан-хазыкчылар профессионалдеринин кадык-шылдыг чегеринин бирээ-зинге даштап азы халас база чигеделелг путевка-лар-биле ажи-чорук кыл-ыр алзар.

ВОРОНЕЖ. Мал оран-тур-лааның техникни ажалда-зын кылдыр, областа үмөги-станции Терновка суурда ажылдап кирген. Ам об-ластың «Сельхозтехника» каттыжымышын мыл-дыр бугурулгелери бугу-ле кады райондарда ажылдап турар. Оларын суургазы — областа барык-ла бугу чартык муң кылдыр сана-тынып турар мал ажылы-нын улут комплекстеринин болгаш фермаларын деришчилеринин үзүк-телинкил чок ажалчыларын хазыкчылар. Фермаларга ажалдап мергешчилг каларын техникни ажалда станциялары база-ла белекпен турар. Бо чы-лын белин олар машина-биле ирек сарынын 2800 мастерин белекпен үндүрер.

КОХЛА-АРВЕ (Эстон ССР). Нарын чөмичишчиле-лер кылдыр заводтун кол ба-жымынын таваанга бетон салыры эгелен. Ол — ре-спубликада славян чыгыш-нын эң улут туузу. Бугу-рулгенин 1978 чылда ажал-да кире бирги ээлчө ам ук черин заводда үндү-рүп турар аалтут чөмичи-шчилерин ийи катан хой аммакты бээр алзар.

ПЕТРОВЗОВДСК. Онега-нын трактор заводунун кол конвейеринде «Онемец» деп чыл эгелден бээр пландан ажыр чүсүк тран-порт уткен. Ол болза бугу-рулгенин ажылынын бол-гаш ажалын шынарны бе-зидер даш социалист чураттын түнели-дир. Шой кузар текти болгаш кол кезектер кылдыр ус-токтун ажалчыларын эгелеч чорун-биле бугу-рулгеге күш-ажылы ор-ганизациянын чаа систе-манын шийгезип алган. Ол чорук ол-ла бугурулге шөл-деринге трактор бугурул-генин көмүздирини, оларын техникти шынарны эжи-дерини аргазын берген.

ВЛАДИМИР. Густь-Хру-с-тада амыттыгын автосер-вис станцияныг нандыг-да септелге ажылын куу-седип болур. Ол болза об-ласта автомобильдерин техникни ажалдазын кы-дыр чегин пункт болуу ту-рар. Ам хоорайга эң-не хой каап турар туристер маши-налын септедир черин бо-лган өск. Оск хоорайлар-дан келгенерин машиналарын бирги ээлчеге септен бээр.

УЛЬЯНОВСКИ. Байкал-Амур магистралының ту-дугуларын суг өтөс хепти алыр. Идиги хепти белек-кер тускай пестү Степан Разин аттыг тепкен фаб-рикадан дээринкиларга чорудуп берген.

(СЭТА).

Ю. КОСАРЬКОВТУҢ ФОТОЗУ.

БОТ-ҮНЕНИ ЧИИГЕДИР

◆ Капитал тудут январь, февральда ◆

Партиянын XXV съездининг СССР-нин Министрлер Чөвү-лелинин Дагазы эш А. Н. Косыгинин илеткелдине капитал салымшыкынын ажалың бедири, кол фондларын улам ыңай өстүрери чутула дээрин ошалап айткан.

Бо чылдың январь, февраль айларында бистин республи-кага инити-биле ажалдазымышынның үндениринин (колхозтарны санааска) 1967 муң рубльди кол фондтуз шийгөттүгүн. Ол — эртен чылдың бо үзүнге деңизерге 70,6 хуу хой.

Эртен ийи ай дургузунда капитал салымшыкынын чүг-ле 57,2 хуу шийгөдип алган, а тудуг-монтаж ажалдары-нын күөсөдөс 62,6 хуу болган. Оон-биле чергелештир чуртталга тудугларын капитал салымшыкынын 85,7 хуу шийгөттүгүн.

Алгы үеде культура-амырал объектилеринин тудуу оо-жум чоруп турар. Эртен ийи ай инити-биле анаа тускайлаан капитал салымшыкынын чүгө 15 хууу шийгөттүгүн.

Февраль айда кылдыгын ажалдарын түнелдери капи-тал тудугда шыгымы четистерин барын көргүскөн. Идиги-гыз чер-чер Советтеринин чамдык организацияларында ка-питал салымшыкынын шийгөдип алзыр кудук деңгелде. Олар эртен ийи айнын планын чүгө 42 хуу чедиргенер.

Капитал тудугун чедиркинери керээлг организация-лардан хамааржыр. Бо чылдын эртен ийи айнын планын ошалааларын керээлг организациялар тудуг-монтаж ажал-дарын 94,4 хуу чедирп, эртен чылдыңдан 9,3 хуу хойну бугурун.

Инити-биле керээлг 32 тудуг организацияларын 15-и бо өтчөттүгү уенин дургузунда планын күөсеткен. Оларга «Тыва тудуг» трестин № 42, «Тыва даг-дугу тудуг» эрге-ледери, «Тыва кады тудуг» трестин № 463, 585, 586, 957, 958, 1138 КМБ-лары, «Тыва сүт тудуг» трестин № 3 тудуг участка, № 2 КМБ-ы, тудуг-монтаж эргелен болгаш Тыва автоорук эргелен база ресотрбесөттүгү септелге-тудуг участкага хамааржыр.

Күш-ажылын бугурукчулун бедиридин январьда пла-нын кол күөсөдүгүн тудуг организацияларын 93,8, а керээлг организациялар 101,3 хуу күөсеткен. Ол салырын эртен чылдың бо үзү-биле деңизерге, бо чылын инити тудуг тала-зы-биле 1,8, керээлг организацияларын 3,2, а «Тыва тудуг» трестин 32,9 хуу кудулай берген.

Керээлг организациялар январьда тудуг-монтаж ажалда-рынын бот-үнеин 294 муң рубль аартыган. Ол планна-ындан 8,8 хуу улут. Чүгө «Тыва тудуг» тресте беш тудуг-монтаж ажалдарын бот-үнеин 365 муң рубльге аар-таан.

Капитал тудугун ажалың бедири, бот-үнеин чин-гедир болза, күш-ажылын бугурукчулун темизи өер болгаш ажалчыларын ортумак шылын үндүр. Бо чыл-дын январьда ортумак шылын төлөсери күш-ажылын бугу-рукчулуден мурун берген тазарылгалар бар. Идигиаш планын ошалааларын чотуру үзүнде күөсөдүр-биле тудуг организациялар ажалда бар четистерин дарыг чаладыр хемчегелерин алзыр негетинин турар.

СҮТ ЭЛБЭЭН

Кызыл районда «Кара-Хаак» совхозтун Чербиле топ сүт-бараан фермазы-нын саалчылары СЭКП-нин XXV съездинин күш-ажы-лың белектеринге уткан-нар. Бо чылдын эгелден съезд ажалчылар хунге чол-дир ферма күрүсеге 15 то-на сүтү саар беликкен күзөлдөп алган, февраль 24-ке чедир 27 тошаны са-кан болган март айда 15 тошаны күрүсеге саарын хулазын турарлар. Сүт са-дар планын мынчаар ажыр күөсеттинин турары-нын чыдаганы — инек-тин сүтүк чорунун беле-шинде болур.

Инварьда бир инек хунде 4—5 литр сүт берип турган болза февральда 6—7 лит-рин бээр алгаран. Оон чы-даганы — саар инектер-нин ажалда хайбаралың ажалыңкыныс деп фер-ма эргелекчи В. В. Ев-сеев болгаш четчик С. С. Ондар чуттаал тур-рлар.

Мурунда комбикорму куратга уруу берип турган болза, ам оуу дустуг сугта быдаал хайымырап, инекке бээр алгаран. Ийи улут шастерларда чыгыг сүт үргүчү беле турар, инектер чыгыг сүт ийи-п турарлар. Саар инектерин

мындыг эки шынарыг тем-пер-биле калартып Н. Субботин, Н. Субботин ажалчылар болгаш Ф. Кыс-пай олар үзүктөп чок хан-дырп турарлар.

Бир саар инектин хунде кып радиону мындыг ком-бикорм быдаам 7—8 кг, силос 12—16 кг болган са-ын. Фермада ам 117 инек-тин саап турар. Олар хунде 731—756 литр сүтү берип турарлар.

Фермада хоочун саалгы Казырыктай Чыын 16 саар инектен хунде 112—121 литр, а комсомолчу ажалы саалгы Вера Ооржак 14 саар инектен хунде 116—123 литр сүтү сүтү саап турарлар.

Фермада 91 чаш бызаа бар. Саарын бызаа ажал-чылары Н. Ян-Шуш Чан болган Н. Ховалдай олар зоотехникни чурум баулар азырап турарлар. Идигиаш бызаалар семке, шы-рак.

Партиянын XXV съез-динин шийтирлеринге со-рук кирген Черон ферма-зынын ажал-ишчилери он-гу беш чылдын баштайгы ажалынын планын декабрь 25-тин бегинде бүрүн күө-сөдүр даш, эрес-шудуруг ажалдап турарлар.

М. ЭРГЕН.

Шалыпчы ээлчег уламчылап турар

СЭКП-НИН XXV СЪЕЗДИНИН ШИИТПИРЛЕРИН БОТТАНДЫРАР ДЭЭШ



СЭКП-нин XXV съездинин түнелдеринге тураскаалг митингге кылдыгын столова-лар болгаш ресторайн трес-тин ажал-ишчилери чыгып-келген. Ону тресте партбиро секретары Е. Я. Матсон ажы-каш, бугурулгенин директору Л. И. Фридрикова сөс берген.

Съезд мурунун болгаш оон болуп турган хундеринде бугу совет уаус-биле бир де-мей бистин коллектив кызым-ажылдаан. Ийи айнын планын

КУШ-АЖЫЛЧЫ УЛУГНУ КИИРЕР



болгаш хулазгелерин ажыр күөсеткен. Эки шынары че-лап алыр база хергелекчилер-нин негелелерин хандыра-нын культуразын бедири-биле орус болгаш тыва чөмчери кылдырын негелелерин эрт-тирген — деп, ол чуттаалган.

Трестин ажал-ишчилери СЭП-нин иштиг болгаш даштык политикаын чутуудуңуң, деткип турарын чыгаланнага директор динаткан, съезди-нин шийтирлерин долзу-би-

ле күөсөдүр бугурулкен. Повар Ирина Сидоренко, бот-оруга-чарылгаг бугурулге-нин директору Евдоким Хар-ченко, конитер Татьяна Тере-хова болгаш өскө-лаа ажал-ишчилер партиянын XXV съез-динин онгу беш чылда сал-ган уауг соругаларын инити-биле деткип, ону амыралга боттандырамын күш-ажылы төлөтпүгү уаугун кийерин сеп-килин ханымын илерет-кенер.

Ам кол соруга—съездинин шийтирлерин амыралга бот-тандырамын болур. Идигиаш трестин бугурулгелери бирги кварталдын планын даалгазын март 29-та күөсөдүр. Планда ажыр 32 муң рубльди продук-цияда бугурун хулазын-ген. Эртен ийи айларда трест продукция сайтарын планын 100,9 хуу, боттун про-дукция бугурун инити-биле 104,9 хуу боттандырган.

Бо дугайында партбиро секре-тары Е. Я. Матсон чуттаалган, соругаларына доктаган.

О. ОХЕМЧИН.

ЧУРУНГА: митинг үзүнде.

Чоннуң чаагай чоруунга

Партиянын XXV съезди-нин делегаты Чою-Хемчиге СЭКП-нин XXII съездин ат-тыг советтун директору Ти-мофей Кузнецович Паче-оол-биле ужуражыр даш ажал-агалың хойжылары, саалчы-лары, механизаторлары, көлөз-ингелдигини, сурун чурт-талчылар Хайыраалың Кузтурса бажыңыга чыгып-келген.

Советта партком секретары И. Б. Куулар митинг ажал-кың, Делегат Т. К. Ниче-оол съездин эртенкин, хулазы алган шийтирлеринин дуга-йында чыгаланнага чуттаалг берген.

— СЭКП Төп Комитетинин Чингине секретары эш Л. И. Брежневтин илеткелин улут кичээлгелг динаткан болгаш ноцтаал болгай бис. Оон оду-руг бүрүзү ажалың чопун амыралымын негелел беди-дерин болгаш делегейге тайбын бажыңың дуга-йында сагыш салдып программалыг документ болур.

Съездин шийтирлерин амы-ралга боттандырап даш ажал-ишчилеринин ажалдап хулазгелерин бис-деп, ол айткан.—Бистин советтун ажалчылары ону күөсө-дүрпөт төлөтпүгү уаугун кий-рип турар. Бирги кварталдын

планын ошалааларын ажыр күөсеткен. Бо чүрү хергелек-чел турар дээр, хайыраалчы-лар съездинин сайган соруга-ларын күөсөдүрпөт бугурул-генин белекпен турар.

МТМ эргелекчи М. Сам-буу, чолочы Т. Сат, советтун кол бухгалтер Ш. Куулар болгаш өскө-лаа саал бер-ген, съездин шийтирлерин бугуру-биле чутуудуңуң лез-теп. Чонун амыралымын негелел бедири дугайында партиянын болгаш Совет ча-зактын сагыш салымшыкы-га харым кылдыр улам эки ажалдарын хулазынган.

МАЛЧЫНАРЫН ХЕЙ-АБДЫ

«Октябрь 30 чылы» колхоз-а ажал-ишчилери «СЭКП ТБ-нин Отчүдү болгаш инити-кай база даштык политика тала-зы-биле ажалчы соруга-ларын» деп партиянын XXV съездининг СЭКП ТБ-нин Чингине секретары Л. И. Брежневтин илеткелин болгаш съездинин өскө-лаа докумен-терин белек кудурулгелерин белек өөрөп, танжып турар. Малчынар кышталгазынын чотумалыг эртеринге, мал-дын чаш төлүн камгалап алы-рыг кичээлгенин улам уз-гартырган.

Колхоз бугу иээр малын 36 козанда тургускан. Идиги те-рүүр хой 5489 баш. Алгы үеде 4880 хураган алгы-аңгы кыштагалар менди до-рутуп турар. Ол көрүзүг бугу-терүүр хойну 87 хууу болуп, онгу беш чылдын баштайгы чылында колхозтун мал төлүн камгалап алыр талазы-биле ал-ган социалист хулазгелерин күөсөдүрпөт хергелекпен тур-рар.

СЭКП-нин XXV съездинин шийтирлерин амыралга бот-тандырап соруга-биле му-рун

накчы малчынар бо хундерге хураган ажал-адыр планын ошалааларын ажыр күөсеткен, бедириг хулазгелерин нечел ап, патриотчу күзөлдөп илерет-лип турар. Мал ажалынын мастерлери Тулун Шожап, оон калайы Тулун Хараылаа чүс-башка ошаштыр 100 хураган-ны бо хундерге ажал-мечни камгалап алган, ам 110 баш-ты. Ондар Амыр-оол чүсөн 90-лы алырынның орунуга 100-ту, Ондар Аж-Хаз чүсөн 100 башты алырынның орунуга 105 башты алыр деп чаа бедириг хулазгелерин алган. Оларын үзегерин өскө-лаа малчынар элерип, шудуруг ажалдап тур-рар.

Кыштагаларында четистер база эгелен эвес. Малдын де-гели чамдык коландарга куу-лап, мал чөмчери кураалыры эгелен колган. Көртүктөн кыштагаларда далбылашкын ам-ла колхоз организасты-тынар. Идигиаш-даа суг бол-гаш мал чөмчери сөөртүлгени күөсөдүрпөт, четистерин чай-лазыр хемчегелерин ап турар.

М. НӨМЕДЖИ.

Чою-Хемчик.

ОНГУ БЕШ ЧЫЛДА ШАЛЫЧЫ БОЛУР



Даштыкыда

Марксизм-ленинизмниң тиилеттирбес тугунуң адаа-биле

СЭКП-нин XXV съездининг СЭКП ТБ-нин Чингине се-кретары Л. И. Брежневтин Отчөт илеткелин, коммунизмге орук-биле СССР-нин улам-на бурунгаарларын, бугу-ни-ти тайбын болгаш делегейин кады ажалдажылгазын бажыңың улаанга съездин шийтирлерин дашты-кыңың паралаганы кошмак дивес сонургал-биле чуттаал-жып көөрүн үргүчүлөп турар.

БЕРЛИН. Съездининг түн-елдеринге тураскаалг муру-нуку чүгүдөгү ГСЧП ТБ-нин органы «Нойс бойчанда со-лунун бизнеси болза: Совет улустун материалдыг болгаш кулактурт хергелектерин өң долзуу-биле хандырамы—пар-тиянын экономикаг полити-казымың дээди эңс соруга-

зы болуп турар дээрин СЭКП-нин XXV съездининг база катан бадатын. Ол эңс со-ругалыг чеди алзыр-биле СЭКП-нин съездининг доку-менттеринде айткан орук-тур Герман Демократтыг Рес-публикада-лаа социалист чарышты тодартып турар. Мында чутаа болза, ажалың

агалың болгаш бугу ажал-чы чопларын чаагай чоруу-га экономикаг болгаш со-циал политикаг чангыс экин боттандырамын ший-тирлгү үндөзү болур бугу-рулгениң социалист инте-сификациян хамылдыры-нын дугайында болуп турар.

СОФИЯ. Неделя сайында үер боттар солуң «Ино-мический животун» бижип ту-рары болза: «Эш Л. И. Бре-жневтин съездинг кылган илет-кел чүгө СЭКП-нин төгү-зүгө артын калыр эвес, та-рым марксизм-ленинизм чө-гааджыг бау-биле ажалла-

рынын үлөгери болуп, совет улустун революстуг энергия-зын башкарып, Совет чурттуг хөгжүдөзүнүн перспектив-аларын болгаш көстүрүрүз масшталбын ажалың турар документ болуп, бугу деле-гейин коммунист шим-чөмчөккөдөргө төгүзүгө артын калыр. СЭКП-нин XXV съез-дин коммунизмин, проле-таризм интернационализминг хергелек, тайбын, национал хамаарышпас чорук, хосталга болгаш деңгелге даш улус-тарын антиимпериалист демиселдине СЭКП-нин кызым-гаар чок шыңчызың тодарт-гай көргүзү болган. Ленинни партиянын чегелеге уауг ат-алдыр, марксизм-ленинизмниң тиилеттирбес тугунуң адаанга коммунист болгаш ажалчы шийгөш-килин сарып каттыжымын съезд база катан бадатын.

БУДАПЕШТ. СЭКП-нин доо-зулган XXV съездин бугу-каж төрөлгөтөдөгү төгүзү-гү хемчегелеринге илер-гел салдыр чедирп турар мыдыг бугурулгелерге ха-мааржыр турар деп, венгр

солуң «Непсабаша» демде-лген. Совет коммунисттерин шудуганы чавырдымын үз-зидин съездин болуп, бижыг тайбын инитиле депши-геми-биле, национал хама-арышпас чорук даш демисел-биле, социализминг тургута-рын бажыңың-биле харым-бас тудуш харымалымын айткан съезд болуп төгөтө кирер.

БОШ. 15 миллион ажыр со-вет коммунисттеринг төлөк-чилерин Москвага хулазы алган шийтирлерин партия-лык политикагын хажык чогуу тодартып илергелдеп турар деп, «Унере дай» со-луң бизнес. СЭКП-ге дээди хойуу болза пролетаризм ин-тернационализминг принци-тери, коммунист болгаш ажалчы шийгөшкын-биле коткуп эгелен турар чурттар-нын уаустарымын национал хосталгалыг демисел-биле сагыш-сеткел каттыжымын-газы болур дээринге хемчег-дээ чыгышчыныкын ол шийтирлер артырбай турар.

НЬЮ-ЙОРК. «Нью-Йорк таймс» солуң съездинге эш А. Н.

Косыгинин илеткелин та-йылдырлашпаа, мынчаар бизнес: «СЭКП-нин 1971 чыл-да болган съездинден бээр эртен үеде совет уауг чедиринин чеди алгы чыгынын чок-тур». СССР-ге чуртталга тудушкунуң дыка улактанып, ажалың чопларын айда ортумак ажал төлөсөдүрпөт бугу-биле белезин ол солуң демде-лген.

УЛАН-БАТОР. СЭКП-нин XXV съездин совет инити-лелдин социал-экономикин хөгжүдөзүнүн калчаар-лаа ажал уауг программаны ажалдап кылган, Советтер чуртунун коммунизмге тил-делегин шийгөшкынниң орунуга чаа өгө-чанын ажал-кай деп, МАРН ТБ-нын ор-ганы «Дийн асага» солуң биз-нес.

Ленинни партиянын эконо-миктиг политикаг совет улустуг материалдыг болгаш культурут деңгелди улам ыңай бедиригге улагангай деп, солуң ошалап демде-лген.

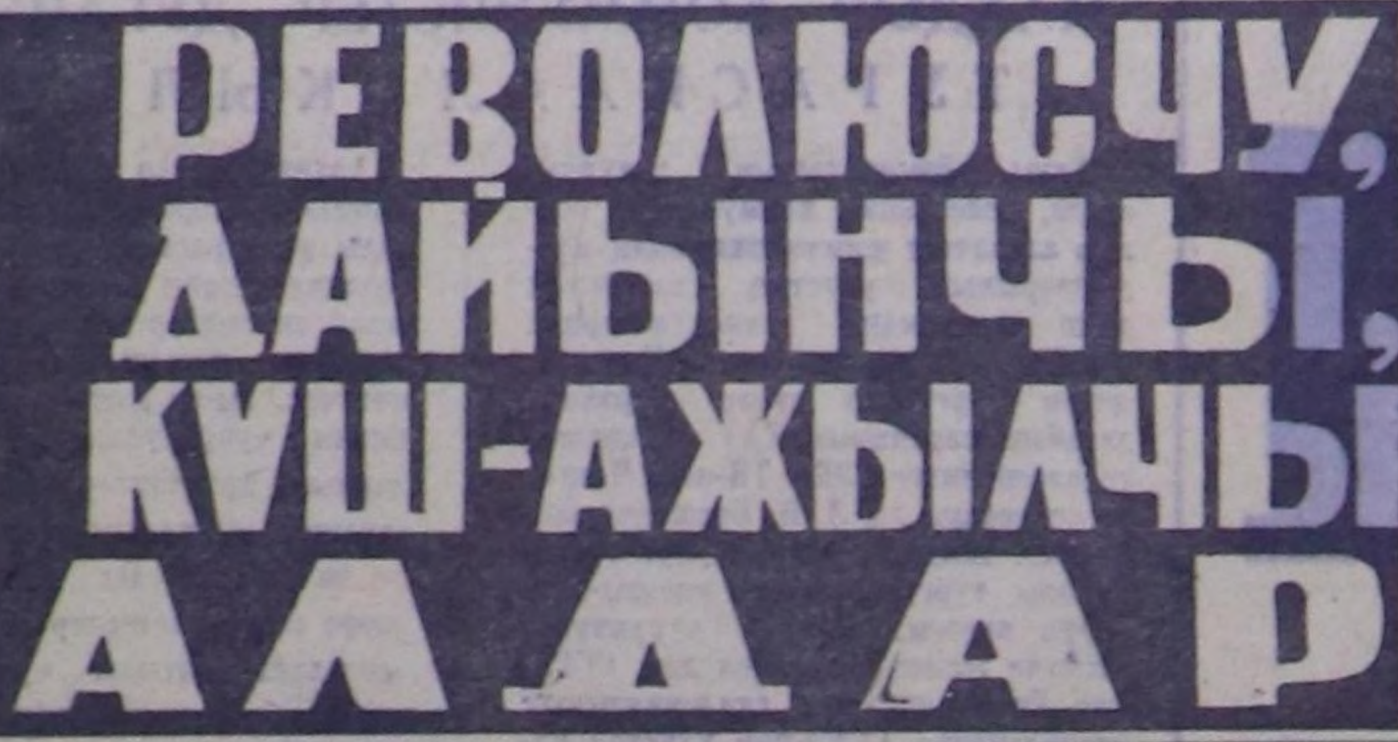
(СЭТА).

Ийи хунуң семинары

Дүүн СЭКП Тыва обкомун хураалдар аалыга партия хоорай болгаш райкомдарын идеология ажалың айт-тырларын харылап турар секретарларынын ийи хунуң семинары ажылдап эгелен.

«СЭКП-нин XXV съездининг ажалыңын түнелдери бол-гаш оон шийтирлерин амыралга боттандырап талазы-биле партия комитеттеринин соругаларын дугайында СЭКП Төп Комитетинин көмүгүнүңе каалаат, партия Тыва об-комунун бирги секретары Е. Ч. Ширининг илеткелин семинарын кырыкчылар улут кичээлг-биле динаткан.

Семинарын бирги хунуңда партия обкомунун пропаганда болгаш агитация кылдызын эргелекчи Н. Д. Шириней, партия обкомунун Политбютиг чырыкшымын бажыңың эргелекчи П. М. Самориков, Тыва АССР-нин чырыкшымын ийи министри Д. Б. Ондар, обкомфөвүлелдин секретары П. И. Горелов, СЭКП обкомунун лектору И. П. Соболев, СЭКП обкомунун секретары Д. К. Ооржак плеткеп кылган. Семинар бөдүн ажалың үргүчүлөп турар.



партия ТК-ның Отчёт шеткелинен).

З О Ч Ы Л А Ш К А Н Д А

ИЙИГИ арын ● 1976 ч. март 13

